

MUNI

Zkušenost: Statistická indukce

CORE004 Matematika jako součást kultury

Zdeněk Pospíšil

707@mail.muni.cz

Masarykova univerzita

2. listopadu 2023

Obsah

Počátky

Vitální (popisná) statistika

Matematická (inferenční) statistika

Základní úlohy matematické statistiky

Využití variability pro odhad parametru

Neparametrické vyhlazení měřených dat

Prehistorie

Prehistorie

- Farní statistiky (křty, svatby, pohřby) – v Burgundsku od 14. století

Prehistorie

- Farní statistiky (křty, svatby, pohřby) – v Burgundsku od 14. století
- Londýnské soupisy úmrtí (pohlaví, věk příčina úmrtí) – J. Graunt:
Londýnská strašlivá vizitace: O souboru všech soupisů úmrtí za tento rok počínajících 17. prosincem a končících 19 prosincem roku následujícího. Čili soupis VŠEOBECNÝ podle zprávy učiněné Jeho Nejvznešenějšímu Královskému Veličenstvu společenstvím farních úředníků v Londýně.
W. Petty – politická aritmetika

John Graunt 1620–1674

Sir William Petty 1623-1687

Prehistorie

- Farní statistiky (křty, svatby, pohřby) – v Burgundsku od 14. století
- Londýnské soupisy úmrtí (pohlaví, věk příčina úmrtí) – J. Graunt:
Londýnská strašlivá vizitace: O souboru všech soupisů úmrtí za tento rok počínajících 17. prosincem a končících 19 prosincem roku následujícího. Čili soupis VŠEOBECNÝ podle zprávy učiněné Jeho Nejvznešenějšímu Královskému Veličenstvu společenstvím farních úředníků v Londýně.
W. Petty – politická aritmetika
- Úmrtnostní tabulky (Life Table, Table of Vitality) – E. Halley
N. Struyck – odhad počtu lidí na Zemi, otázka kinematiky

Edmond Halley 1656–1742

Nicolaas Struyck 1687–1769

Prehistorie

- Farní statistiky (křty, svatby, pohřby) – v Burgundsku od 14. století
- Londýnské soupisy úmrtí (pohlaví, věk příčina úmrtí) – J. Graunt:
Londýnská strašlivá vizitace: O souboru všech soupisů úmrtí za tento rok počínajících 17. prosincem a končících 19 prosincem roku následujícího. Čili soupis VŠEOBECNÝ podle zprávy učiněné Jeho Nejvznešenějšímu Královskému Veličenstvu společenstvím farních úředníků v Londýně.
W. Petty – politická aritmetika
- Úmrtnostní tabulky (Life Table, Table of Vitality) – E. Halley
N. Struyck – odhad počtu lidí na Zemi, otázka kinematiky
- Populační věda, demografie – J. Guillard

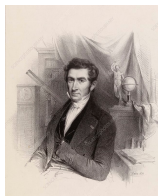

Jean Paul Achille Guillard 1799-1896

Zakladatelé

Sanitární reformy

- Londýnská statistická společnost

Adolphe Quetelet 1796–1874

Charles Babbage 1791–1871

Zakladatelé

Sanitární reformy

- Londýnská statistická společnost
- Preventivní medicína – E. Chadwick, W. Farr, T. Edmonds

Sir Edwin Chadwick 1800–1890

Thomas Rowe Edmonds 1803–1889

William Farr 1807–1893

Zakladatelé

Sanitární reformy

- Londýnská statistická společnost
- Preventivní medicína – E. Chadwick, W. Farr, T. Edmonds
- F. Nightingale, „dáma s lampou“ – Statistika za Krymské války (1853–56)

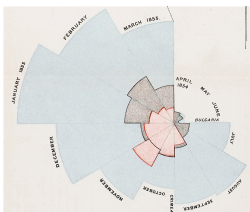

Florence Nightingale 1820–1910

Zakladatelé Sanitární reformy

- Londýnská statistická společnost
- Preventivní medicína – E. Chadwick, W. Farr, T. Edmonds
- F. Nightingale, „dáma s lampou“ – Statistika za Krymské války (1853–56)

Florence Nightingale 1820–1910

Zakladatelé

Sanitární reformy

- Londýnská statistická společnost
- Preventivní medicína – E. Chadwick, W. Farr, T. Edmonds
- F. Nightingale, „dáma s lampou“ – Statistika za Krymské války (1853–56)

Statistika je ta nejdůležitější věda na světě. Máme-li porozumět Božímu uvažování, musíme studovat statistiky, neboť právě ony jsou mírou Jeho záměrů.

Florence Nightingale 1820–1910

Základní úloha popisné statistiky

Sumarizace dat

Východisko – typologické představy, determinismus

Základní úloha popisné statistiky

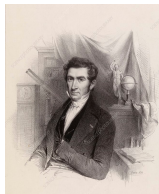
Sumarizace dat

Východisko – typologické představy, determinismus

Quetelet – sociální fyzika

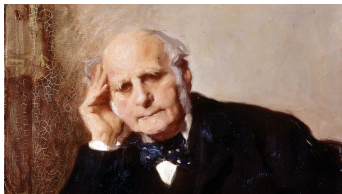
Auguste Comte 1798–1857

Adolphe Quetelet 1796–1874

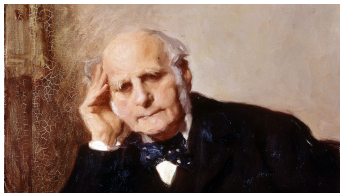
Zakladatelé inferenční statistiky

Francis Galton 1822–1911

Zakladatelé inferenční statistiky

Francis Galton 1822–1911

Karl Pearson 1857–1936

George Udny Yule 1871–1951

William Sealy Gosset 1876–1937

Zakladatelé inferenční statistiky

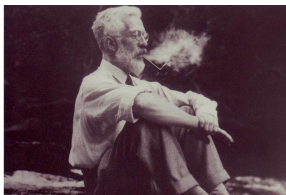
Karl Pearson 1857–1936

George Udny Yule 1871–1951

William Sealy Gosset 1876–1937

Ronald Aymler Fisher 1890–1962

Základní úlohy matematické statistiky

Základní úlohy matematické statistiky

- Identifikace modelu

Základní úlohy matematické statistiky

- Identifikace modelu
- Testování hypotéz

Základní úlohy matematické statistiky

- Identifikace modelu
- Testování hypotéz

Metody

- Parametrické
- Neparametrické (data driven)

Rozložení náhodné veličiny

Konkrétní případ: binomické rozdělení (Bernoulliovo)

Pravděpodobnost úspěchu v nějakém pokusu je rovna p .

Pokus zopakujeme n -krát. Jaká je pravděpodobnost jevu B_n^k , že úspěch nastane právě k -krát?

Počet možností výběru k pořadových čísel úspěšných pokusů mezi n provedenými:

$$c(n, k) = \binom{n}{k}$$

Pravděpodobnost k úspěchů a $n - k$ neúspěchů:

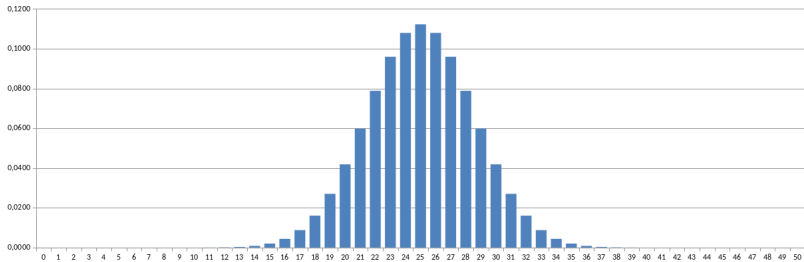
$$p^k(1 - p)^{n-k}$$

Celkem:

$$P(B_n^k) = \binom{n}{k} p^k(1 - p)^{n-k}$$

Rozložení náhodné veličiny

Konkrétní případ: binomické rozdělení (Bernoulliovo)

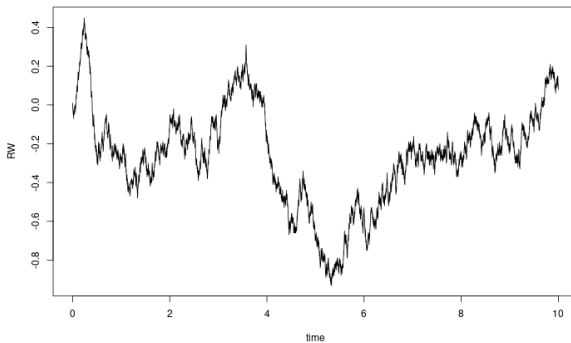

Identifikace tvaru závislosti

Jádrová regrese

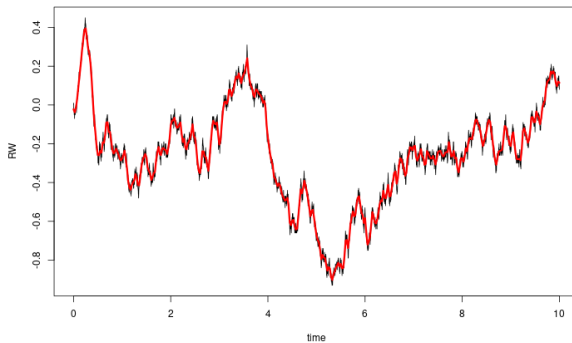
Identifikace tvaru závislosti

Jádrová regrese

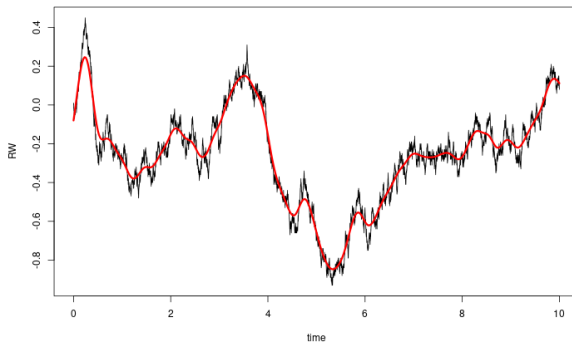
Identifikace tvaru závislosti

Jádrová regrese

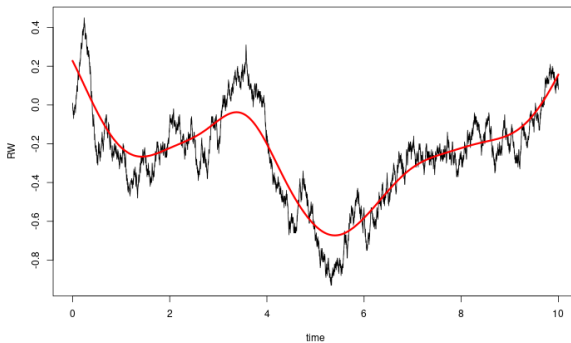
Identifikace tvaru závislosti

Jádrová regrese

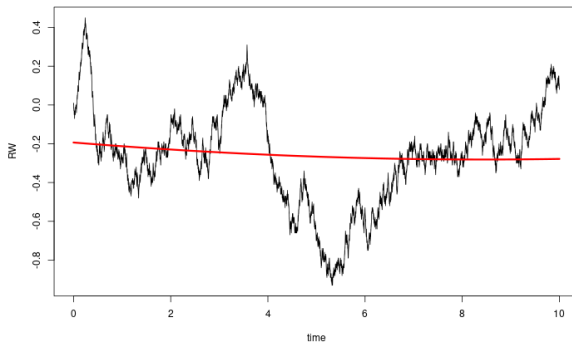
Identifikace tvaru závislosti

Jádrová regrese

Identifikace tvaru závislosti

Jádrová regrese

**MASARYKOVA
UNIVERZITA**